נדרה והיא ברשות הבעל. שהיתה נשואה והפר לה בעל. והשמא מפרש כילד נדרה אמרה הריני נזירה לאחר שלשים יום והפר לה בעל: אע"פ שנתאלמנה כו' הרי זה מופר. ואע"ג דאיכא למימר הואיל וכשעה הנדר דינו שיחול וכבר [ד] יצאה לרשות עצמה ולא תועיל בו הפרה להכי אשמעינן דהרי זה מופר דאחר שעת אמירה קאחלינן. ואשמעינן היכא דנאסר נרשות עצמה בשעת הנדר והיכא דהיא ברשות אחרים בשעת נמי: זה הכלל כל שיצאה לרשות עצמה. מפרש בגמ' לאיתויי מאי: **גמ' רבי ישמעאל אומר יפר.** דהפרה מועלת בו הואיל ולא חל הנדר עד שנכנסה לרשות בעלה: **ר' עקיבא אומר לא יפר.** דבאר קבלת הנדר אחלינן: וסימניך יל"ל. לומר בגא לאשונה מני יפר והדר לא יפר. בגא אחרונה מני לא יפר והדר יפר: **אשת איש שאמרה.** בזמן שהיא אשת איש כו': **ר' ישמעאל אומר לא יפר.** אין הפרה מועלת בו הואיל ובשעה שהנדר חל הוא ברשות עצמה: **ר' עקיבא אומר יפר.** דבשעת קבלת הנדר הוא ברשות הבעל: **עד שיהא נדר.** כלומר קיום הנדר: **ורבי עקיבא סבר הרי הוא אומר כל אשר אסרה על נפשה שיהא איסור הנדר.** קבלת הנדר (ג) והכי נמי דייקינן במתני' כל[ד] אשר אסרה ורבי עקיבא היא: **אפי' תימא ר' ישמעאל.** מתני' בדין הוא היכא דנדרה בשהיא אלמנה ותלתה נדרה בימים עד לאחר שלשים יום (ד) אהכי קאמר אינו יכול להפר דליכא לאיתויי לאיתויי הנדר על דעת בעלה היא עודדת[ה] ולא מסקא אדעתא דמינסא בתוך הזמן אהכי אינו יכול להפר דאיתויי זימנין דשלמו כל ל' יום ולא ניסא וכי נדרה נמי ברשות בעלה ותלתה נדרה בימים דין הוא שיפר איכא לאיתויי כל הנודרת כו' ולא מסקא אדעתא שתגרש דזימנין דשלמו יומי ולא מיגרשא ואם הפר הרי זה מופר ודיי[ד] נמי היכא דתלתה נדרה בנישואין איכא דאיתויי אהכי יפר בעל דעת בעלה נדרה והיכא דתלתה נדרה בגירושין ליכא לאיתויי דתלתה עצמה בבעלה ואהכי לא יפר: **זה הכלל דקתני.** (לעיל דף עח.) גבי נערה המאורסה זה הכלל כל שלא יצאה לרשות עצמה כו': לאיתויי הלך האב עם שלוחי הבעל. דאתם לא יצאה לרשות עצמה דאמיה ובעלה מפירין נדריה: **זה הכלל דקתני.** גבי נערה המאורסה זה הכלל כל שלא יצאה לרשות עצמה ואלו נדרים משמע דיוצאת לרשות עצמה: לאיתויי מסר האב לשלוחי הבעל. ולא הלך הוא עמהם דאותה שעה יצאה מרשות האב[ד] עד שהגיעה לרשות הבעל ויצאה לרשות עצמה ואין הבעל מיפר נדריה שאין הבעל מיפר בקודמין: **מתני' ט' נערות נדריהן קיימין.** שאין יכול להפר להן: בוגרת והיא יתומה. נערה בוגרת והיא יתומה.

נדרה והיא ברשות הבעל מפר לה כיצד [א] אמרה הריני נזירה לאחר ל' אע"פ שנתאלמנה או נתגרשה בתוך ל' הרי זה מופר [ב] נדרה בו ביום ונתגרשה בו ביום החזירה בו ביום אינו יכול להפר זה הכלל כל שיצאה לרשות עצמה שעה אחת אינו יכול להפר: **גמ' תניא** [ג] אלמנה וגרושה שאמרה הריני נזירה לכשאנשא ונשאת ר' ישמעאל אומר יפר ור"ע אומר [ד] לא יפר וסימנא ילל"ו[ה] אשת איש שאמרה הריני נזירה לכשאתגרש ונתגרשה [ד] ר' ישמעאל אומר לא יפר [ה] ורבי עקיבא אומר יפר אמר רבי ישמעאל הרי הוא אומר [א] ונדר אלמנה וגרושה וגו' עד שיהא נדר בשעת אלמנות וגרושין ר"ע סבר הרי הוא אומר [א] כל אשר אסרה על נפשה עד שיהא איסורי נדר בשעת אלמנות וגרושין אמר רב חסדא מתני' ר' עקיבא היא אביי אמר אפילו תימא רבי ישמעאל מתניתין תליא נפשה ביומי [ו] ברייתא תליא נפשה בנישואין שלמו יומי ולא נתגרשה שלמו יומי ולא מיתנסבא [ז] זה הכלל דקתני גבי נערה המאורסה לאיתויי הלך האב עם שלוחי הבעל בנערה המאורסה [ה] דאביה ובעלה מפירין נדריה זה הכלל דקתני גבי ואלו נדרים לאיתויי [ו] מסר האב לשלוחי הבעל או שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל [ז] שאין הבעל מיפר בקודמין: **מתני'** תשע נערות נדריהן קיימין בוגרת (ג) ובגרה והיא יתומה נערה

נדרה בו ביום. ביום שנשאת וכלאוקים לה בפרק נערה המאורסה[ו] בשנשאת ונתגרשה בו ביום והחזירה בו ביום: **אינו יכול להפר.** שאין הבעל מפר בקודמין ואי הך חזרה לתרוקין בלחוד היא נמי אינו יכול להפר בשומפות האב דכיון שנשאת שוב אין לאביה זכות בה. וכי קתני נדרה בו ביום לרבותא נקטיה דאע"ג דבו ביום היתה ברשות אביה קודם שנדרה אפי' הכי כיון שנשאת אין לה תקנה אפי' באותו יום עצמו: **גמ' ר' ישמעאל אומר יפר.** דסבירא ליה דבתר תלות הנדר אזלינן ולא בתר אמירה: **רבי עקיבא אומר לא יפר.** דאזלינן בתר אמירה: **עד שיהא נדר בשעת אלמנות** וגירושין. ונדר הייט תלות הנדר הילכך בין בריצה בין בסיפא בתר תלות הנדר אית לן למיזל: **עד שיהא** איסור הנדר. כשהיא אוסרת עצמה בנדר שהכל הולך אחר שעה שהוא מודר[ו]: **מתניתין מני ר' עקיבא היא.** דאזיל בתר שעת אמירה: **אפי' תימא רבי ישמעאל.** דכי אזיל ר' ישמעאל בתר תלות הנדר ה"מ כי תליא נפשה בנישואין או בגירושין הלכך כיון שאי אפשר לאמירת הנדר ותלות הנדר שיהו בנשואין ובגירושין אמר אפילו תימא רבי ישמעאל דאזיל בתר תלות הנדר כיון דאי אפשר לאמירת הנדר ותלות הנדר בשעת אלמנות וגרושין אמר אביי אמר אפילו תימא רבי ישמעאל מתניתין תליא נפשה ביומי (ו) ברייתא תליא נפשה בנישואין שלמו יומי ולא נתגרשה שלמו יומי ולא מיתנסבא [ז] זה הכלל דקתני גבי נערה המאורסה לאיתויי הלך האב עם שלוחי הבעל בנערה המאורסה [ה] דאביה ובעלה מפירין נדריה זה הכלל דקתני גבי ואלו נדרים לאיתויי [ו] מסר האב לשלוחי הבעל או שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל [ז] שאין הבעל מיפר בקודמין: **מתני'** תשע נערות נדריהן קיימין בוגרת (ג) ובגרה והיא יתומה נערה

בפרקין דנערה המאורסה הוא דתנן זה הכלל כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה מפירין נדריה: **לאתויי הלך האב עם שלוחי הבעל.** שאע"פ שהיא עם שלוחי הבעל כיון שאף האב או שלוחיו הלכו עמה לא יצאה מרשות אביה לאביה ובעלה מפירין נדריה: **זה הכלל דקתני גבי אלו נדרים.** כלומר בפרקין הכהנת: **לאתויי מסר האב לשלוחי הבעל.** דכיון שמקרה לה שוב אין לאביה רשות בה דהוי לה הך מסירה כנשואין שבדרים מנשואין ואילך אבל נדרים שנדרה כבר לא שאין הבעל מפר בקודמין ובשומפומיה דאב נמי לא דהכך מסירה יצאה מרשות אביה ושוב אין לו זכות בה: **מתני'** תשע נערות נדריהן קיימין. הגך תשע כולהו איתנהו בכלל אלא דהיינו יתומה בחיי האב ויתומה ממש ובוגרת דבכל חד מהכך תלתא גווני היא יוצאה מרשות אביה וכבגן לא מנו אלא הגך תלתא דאמרן דדאיתמא בגמרא אלא דרבי יהודה פליג בוגרת והיא יתומה. שנדרה כשהיא בוגרת והיא יתומה בחיי האב כגון שנשאת ונתאלמנה או נתגרשה דכיון דנשאת שוב אין לאביה רשות בה: **נערה** ובגרה והיא יתומה. שנדרה כשהיא נערה ובגרה לאחר מכן והיא יתומה בחיי האב ודלכתיבנא: נערה

כל חד מהני תלת גווני לתלתא ואמרינן בירושלמי [ה"ש] שאף רבי יהודה לא אמרה אלא להדד בהן את התלמידים: בוגרת והיא יתומה. שנדרה כשהיא בוגרת והיא יתומה בחיי האב כגון שנשאת ונתאלמנה או נתגרשה דכיון דנשאת שוב אין לאביה רשות בה: **נערה** ובגרה והיא יתומה. שנדרה כשהיא נערה ובגרה לאחר מכן והיא יתומה בחיי האב ודלכתיבנא: נערה

אומר לא יפר. דאזיל בתר שעת אמירה: **עד שיהא** נדר. שיהו בעודה אלמנה וכיון דלא אל [עד] שיעשה יפר: **כל אשר אסרה על נפשה.** כשאי קבל הנדר אלמנה כתיב שיהא איסור הנדר (נזירות) [גרידא] בשעת אלמנות דאזלינן בתר שעת הנדר: **ברייתא תליא נפשה בנישואין.** כלומר עד כאן לא קאמר (ר"ש) [ר' ישמעאל] הריני נזירה לכשאנשא דיפר משום שאי אפשר לנדר לאחר בתלמוטה הילכך [לא] קריינא מיה נדר בתלמוטה: **מתניתין תליא נפשה ביומי.** ויכול להיות שישלמו הימים בעודה אלמנה [ד] וכן בסיפא איכא לשנויי בכה"ג: **זה הכלל דקתני גבי נערה.** בפרקין דנערה [המאורסה] דלעיל דקתני כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה מפירין נדריה [ד] ולא אמרינן דמסירתה לשלוחי הבעל הוי קיבוץ דנישואין ויצאה מרשות אב: **זה הכלל דקתני גבי נדרים.** כלומר הכא: **לאתויי מסר האב לשלוחי הבעל.** ונדרה ונירשה ובחזירה. דאין בעל מפר דיצאה כבר מרשות האב כגון שנשאת ונתגרשה בו ביום. **נערה** ובגרה ואבירה קיימים. [נערה] בוגרת ומת אביה. נערה בוגרת ומת אביה ומשמת אביה ומשמת אביה בגרה. בוגרת ואבירה קיים. [נערה ובגרה ואבירה קיים]. נערה והיא יתומה. [נערה בוגרת והיא יתומה]. על כאן תני. ס"ש ע' מיני נערות. מיהו אין בהם חילוק בהולם אלו המעינו אחתא בכל הלדדין שיהל לאמרא, ובוגרת נמי בכולל נערות. פי' בוגרת והיא יתומה. ונדרה אחר שנתיתמה ג'. [נערה] בוגרת ומת אביה. כלומר בוגרת שנדרה ואחר כנדר מת אביה ד'. נערה שלא בגרה ומת אביה. פירוש נדרה בשהיא נערה ומת אביה אחר כנדר ונשאה לבעל על נדרה בעודה נערה ג'. נערה ובגרה ומת אביה. פירוש נדרה בשהיא נערה ואח"כ בגרה ונשאה לבעל אחר שמת אביה דאביה מת אחר הנדר ד'. נערה שמת אביה. פירוש נדרה בשהיא נערה ומת אביה ובגרה ואחר שנגרה נשאה לבעלו לבעל על נדרה ה'. בוגרת ונדרה ואבירה קיים. ו'. נערה בוגרת. פירוש נדרה בשהיא נערה ובגרה אחר הנדר ואביה מת ז'. נערה והיא יתומה. פירוש נערה שנתיתמה ונדרה אחר שנתיתמה ח'. נערה בוגרת והיא יתומה. פירוש נדרה בשהיא נערה ובשעת הנדר היא יתומה ובגרה ונשאה לבעל על נדרה אחר שבגרה. הרי לך תשע נערות מלוקות. ולא רלי זו כרלי זו וכולן נדריהן קיימין ואין אב יכול להפר:

מסורת הש"ס עם הוספות

ב) לעיל דף עב. ג) [מוקפת פרק ז], ג) [לעיל עח.], ד) [נוסע לה: וס"ל], ה) לעיל עג ע"ב.

הגהות הב"ח

(ה) גמ' מתניתין תליא נפשה ביומי שלמו יומי וכו' ולא מיתנסבא ברייתא תליא נפשה בנישואין זה הכלל כל"ל: (ג) שם ממשנה נערה (וגנרה) מז"מ וכ"ג ס"ש בוגרת: (ג) רש"י ד"ה ור' עקיבא סבר וכו' קבלת הנדר ר' עקיבא היא הכי נמי וכו' אבל אסרה הס"ד: (ד) ד"ה אפילו וכו' ואהכי אינו יכול דאיכא למימר כל וכו' הרי זה מופר ובריתא נמי היכי דתלתה:

גליון הש"ס

גמ' ורבינ"ק אומר יפר. עיין לעיל דף פ ע"ש בהר"ן ד"ה ור' יוסי:

ליקוטי רש"י

שאין הבעל מיפר בקודמין. בנדרים שקדמו לנשואין (נדרים לה:).

פירוש הרא"ש

נדרה בו ביום כו' והחזירה בו ביום. ומה"כ שמא אם נדרה: אינו יכול להפר. כיון שיצאה לרשות עצמה בין נדרה לפפרה, דאין הבעל מפר בקודמים דיעה הכי כדפירש בפשה הוסבת תחת בעלה ונדרה ונגרשה בעלה והחזירה ואח"כ שמע אשה אינו מפר כיון דהפסיקו גירושין בין נדר לשמיעה. ומיהו מדנקט נדרה בו ביום משמע דאיירי בתרוקה ואין האב והתרוס מפירין אי גירושין בהקמה דמו ואי גירושין לאו בהקמה דמו מוקי לה לעיל [דף עב.] בשנשאה: **גמ' רבי ישמעאל אומר לא יפר.** דאזיל בתר תלות ובאותה שעה נדרוש היא: **רבי עקיבא אומר יפר.** דאזיל בתר שעת הנדר: **מתני' דתליא נפשה ביומי.** דאמרה הריני נזירה לאחר שלשים יום ואפשר דלאחר שלשים יום תהיה תחת בעלה הילכך מפר לה ואע"פ שנתאלמנה או נתגרשה הוי בפרה, אבל כשאמרה הריני נזירה לכשאתגרש דאי אפשר לנדר לאחר בעודה תחתיו לא מלי מפר. ואפי' טעמא נמי שייך בדשמ: זה הכלל דקתני גבי נערה המאורסה. לעיל בפרק נערה דקתני זה הכלל כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה מפירין נדריה: **לאתויי הלך האב עם שלוחי הבעל או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל.** דעדיין לא יצאה מרשות האב ואם נדרה בדרך ונתגרשה ונתאלמנה אחרון מפירין נדריה: **זה הכלל דקתני.** הייט הך דשמ: **לאתויי מסר האב לשלוחי הבעל.** כלומר דאע"פ שהיא בבעלה אינה יוצאה מרשות אביה עד שיגיעו לבעלה ואם אינו מפר בקודמין. ונגמרת מפרק [זה הכלל] לאתויי מאי: **תניא כו' לכשאנשא רבי ישמעאל אומר יפר.** דאזיל בתר שעת אמירה: **רבי עקיבא** אומר לא יפר. דאזיל בתר שעת הנדר. **כל אשר אסרה על נפשה.** דאי אפשר לנדר לאחר מכן: **ברייתא תליא נפשה בנישואין.** כלומר בעודה אלמנה וכיון דלא אל [עד] שיעשה יפר: **מתניתין תליא נפשה ביומי.** ויכול לבא אם שלמו יומים בעודה אלמנה [ד] וכן בסיפא איכא לשנויי בכה"ג: **זה הכלל דקתני גבי נערה.** בפרקין דנערה [המאורסה] דלעיל דקתני כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה מפירין נדריה [ד] ולא אמרינן דמסירתה לשלוחי הבעל הוי קיבוץ דנישואין ויצאה מרשות אב: **זה הכלל דקתני גבי נדרים.** כלומר הכא: **לאתויי מסר האב לשלוחי הבעל.** ונדרה ונירשה ובחזירה. דאין בעל מפר דיצאה כבר מרשות האב כגון שנשאת ונתגרשה בו ביום. **נערה** ובגרה ואבירה קיימים. [נערה] בוגרת ומת אביה. נערה בוגרת ומת אביה. נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה. בוגרת ואבירה קיים. [נערה ובגרה ואבירה קיים]. נערה והיא יתומה. [נערה בוגרת והיא יתומה]. על כאן תני. ס"ש ע' מיני נערות. מיהו אין בהם חילוק בהולם אלו המעינו אחתא בכל הלדדין שיהל לאמרא, ובוגרת נמי בכולל נערות. פי' בוגרת והיא יתומה. ונדרה אחר שנתיתמה ג'. [נערה] בוגרת ומת אביה. כלומר בוגרת שנדרה ואחר כנדר מת אביה ד'. נערה שלא בגרה ומת אביה. פירוש נדרה בשהיא נערה ומת אביה אחר כנדר ונשאה לבעל על נדרה בעודה נערה ג'. נערה ובגרה ומת אביה. פירוש נדרה בשהיא נערה ואח"כ בגרה ונשאה לבעל אחר שמת אביה דאביה מת אחר הנדר ד'. נערה שמת אביה. פירוש נדרה בשהיא נערה ומת אביה ובגרה ואחר שנגרה נשאה לבעלו לבעל על נדרה ה'. בוגרת ונדרה ואבירה קיים. ו'. נערה בוגרת. פירוש נדרה בשהיא נערה ובגרה אחר הנדר ואביה מת ז'. נערה והיא יתומה. פירוש נערה שנתיתמה ונדרה אחר שנתיתמה ח'. נערה בוגרת והיא יתומה. פירוש נדרה בשהיא נערה ובשעת הנדר היא יתומה ובגרה ונשאה לבעל על נדרה אחר שבגרה. הרי לך תשע נערות מלוקות. ולא רלי זו כרלי זו וכולן נדריהן קיימין ואין אב יכול להפר:

עין משפט נר מצוה

נו א מיי' פי"ג מהל' נדרים הל' ח סמג לאוין רמג טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' לד:
נז ב מיי' שם פי"א הל' יב סמג שם טוש"ע שם סעי' יד:
נח ג מיי' שם פי"ג הל' יח סמג שם טוש"ע שם סעי' לה:
נט ד מיי' שם טוש"ע שם סעי' לד:
ס ה ו מיי' פי"א מהל' נדרים הלכה כב סמג לאוין רמג טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' ח:

תורה אור השלם

א) וְנֶדֶר אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה כֹּל אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ יָקוּם עָלֶיהָ: [במדבר ל, י]

הגהות וציונים

ה) תיבות "וסימנא ילל"ו" ליתא בכתה"י. רק בכי"ר איתא לעיל קודם תיבת ר' ישמעאל [ושם סי' ילל"ו]: כ) נדפ"ל דבכר: ג) צ"ל מכל (באה"מ): ד) צ"ל ובריתא (הגי"ש, ב"ח). ובאה"מ הגיה ולדרדיה: ה) צ"ל האב ויצאה רשות עצמה עד שהגיעה (הגי"ש): ו) שהיא נודרת (כת"י): ז) ושלמו (כת"י): ח) בהגי"ש נוסף דבשעה שנדרה היא תחתיו: ט) בהגי"ש נוסף ונדר אלמנה קיימא ביה: י) כאן הס"ד ומה"ד לאתויי הלך האב עם שלוחי הבעל או שהלכו שלוחי האב כו'. דבה"ג אמרי' אביה ובעלה אחרון מפירין נדריה אם נדרה בדרך ונתגרשה ונתאלמנה לאחר אביה ובעלה אחרון מפירין נדריה ולא אמרינן כו' כצ"ל (הגי"ש): כ) בהגי"ש תיקן כל נוס' התוס' כפי נוס' המשנה שלפנינו:

תוספות

אמרה הריני נזירה לאחר שלשים יום. פירוש אם (אמה שאמרה) [אמה אם אמרה] כן ונתגרשה קודם שיגיעו שלשים יום, הרי זה מיפר קודם שיגרשנה [ד]: נדרה ונרשה בו ביום והחזירה בו ביום. כפירקין לעיל (דף עב. מוקמינן לה (בנשואה) [בנשאה] ואינו יכול להפר דאין בעל מיפר בקודמין. ובגמרא מפרש [זה הכלל] לאתויי מאי: תניא כו' לכשאנשא רבי ישמעאל אומר יפר. דאזיל בתר שעת אמירה: רבי עקיבא אומר לא יפר. דאזיל בתר שעת הנדר. כל אשר אסרה על נפשה. בכאי קרא דנדר אלמנה כתיב שיהא איסור הנדר (נזירות) [גרידא] בשעת אלמנות דאזלינן בתר שעת הנדר: ברייתא תליא נפשה בנישואין. כלומר עד כאן לא קאמר (ר"ש) [ר' ישמעאל] הריני נזירה לכשאנשא דיפר משום שאי אפשר לנדר לאחר בתלמוטה הילכך [לא] קריינא מיה נדר בתלמוטה: מתניתין תליא נפשה ביומי. ויכול לבא אם שלמו יומים בעודה אלמנה [ד] וכן בסיפא איכא לשנויי בכה"ג: זה הכלל דקתני גבי נערה. בפרקין דנערה [המאורסה] דלעיל דקתני כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה מפירין נדריה [ד] ולא אמרינן דמסירתה לשלוחי הבעל הוי קיבוץ דנישואין ויצאה מרשות אב: זה הכלל דקתני גבי נדרים. כלומר הכא: לאתויי מסר האב לשלוחי הבעל. ונדרה ונירשה ובחזירה. דאין בעל מפר דיצאה כבר מרשות האב כגון שנשאת ונתגרשה בו ביום. נערה ובגרה ואבירה קיימים. [נערה] בוגרת ומת אביה. נערה בוגרת ומת אביה. נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה. בוגרת ואבירה קיים. [נערה ובגרה ואבירה קיים]. נערה והיא יתומה. [נערה בוגרת והיא יתומה]. על כאן תני. ס"ש ע' מיני נערות. מיהו אין בהם חילוק בהולם אלו המעינו אחתא בכל הלדדין שיהל לאמרא, ובוגרת נמי בכולל נערות. פי' בוגרת והיא יתומה. ונדרה אחר שנתיתמה ג'. [נערה] בוגרת ומת אביה. כלומר בוגרת שנדרה ואחר כנדר מת אביה ד'. נערה שלא בגרה ומת אביה. פירוש נדרה בשהיא נערה ומת אביה אחר כנדר ונשאה לבעל על נדרה בעודה נערה ג'. נערה ובגרה ומת אביה. פירוש נדרה בשהיא נערה ואח"כ בגרה ונשאה לבעל אחר שמת אביה דאביה מת אחר הנדר ד'. נערה שמת אביה. פירוש נדרה בשהיא נערה ומת אביה ובגרה ואחר שנגרה נשאה לבעלו לבעל על נדרה ה'. בוגרת ונדרה ואבירה קיים. ו'. נערה בוגרת. פירוש נדרה בשהיא נערה ובגרה אחר הנדר ואביה מת ז'. נערה והיא יתומה. פירוש נערה שנתיתמה ונדרה אחר שנתיתמה ח'. נערה בוגרת והיא יתומה. פירוש נדרה בשהיא נערה ובשעת הנדר היא יתומה ובגרה ונשאה לבעל על נדרה אחר שבגרה. הרי לך תשע נערות מלוקות. ולא רלי זו כרלי זו וכולן נדריהן קיימין ואין אב יכול להפר:

נערה. כשעה שנדרה שלא בגרה עדיין והיא יתומה בחיי האב. והנך תלתא יתומה בחיי האב כיילא להו: **בוגרת** ומת אביה. שכשעה שנדרה היתה בוגרת ומת אביה דהיינו יתומה ממש. והנך תלתא נמי מת אביה כיילא להו: **נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה** וכו'.

הנך תלתא דקתני בוגרת כיילא להו: **רבי יהודה אומר אף המשיא את בתו קטנה** וכו'. ועדיין היא נערה אמעיינן דאפילו היתה קטנה כשנשאת יצתה מרשות אביה בהנהו נשואין וכי קתני ועדיין היא נערה ה"ג נמי דאפי' היא קטנה כיון שנשאת אין לאביה רשות בה והאי דנקט נערה משום דנדרי קטנה אינם כלום: **גמ' אבל חכמים אומרים שלש נערות נדריהן נדר.** להנך תלתא כיי[ב] להו אקשה דאמתיתין שאף ר' יהודה לא אמרה אלא לחדד את התלמידים וכדלקמינא דאמתני': **מתני' קונם שאני נהנית לאבא ולאביך אם אני עושה על פיך שאני נהנית לך אם עושה אני על פי אבא ועל פי אביך ה"ז יכול להפר.** נראה בעיני דלא זו אף זו קתני דאי תנא ריש[ג] בלחוד סד"א דמש"ה יכול להפר משום דמהשתא מיתסרא אי בהנאת אביה משום נדרה אי בהנאת אביו משום תנאה וכיון דליכא אחד מהנך גווני מידי דגריע טפי מדברים שביו לבינה מש"ה יפר דכיון שכן חל הנדר מקרי כיון שאי אפשר שלא תאסר לפחות בדברים שביו לבינה. אבל בשאני נהנית לך אם עושה אני על פי אבא ועל פי אביך דבהא בתנאה דידה לית בה לא עניו נפש ולא משום דברים שביו לבינה קלקא דעתך אמינא דלא מצי מפר קמ"ל כיון דתלתה בתנאה בדבר שאינו עשויה לעבור עליו אי אפשר לאסר שאעמיד עצמה שלא תעשה לאביו ולאביה הרי זה יכול להפר דקסבר תנא דתמתיתין דכי האי גוונא בעל מפר [ד]אע"פ שלא חל הנדר: **גמ' תניא שאני נהנית לאבא ולאביך אם משמשתך רבי נתן אומר לא יפר וחכמים אומרים יפר.** נראה לי דתנא דברייתא נמי נקט הני גווני לרבותא תנא[ה] קמא לרבותא דרבנן ומתרא לרבותא דרבי נתן דבגוונא קמא נדרה בעיניו נפש וכרבנן דקבירא להו בהנאת פליני עלי עניו נפש הוי וכדאמר שמואל אליביהו לעיל בפירקין (ד' פב.) ותנאה בדברים שביו לבינה אם עושה אני לפיך דעתך אמינא דכיון דתנאה בחד גוונא ונדרה בחד גוונא אפי' לרבנן לא יפר דאכתי נדרה לא חייל קמ"ל דאפי' בכי האי גוונא לרבנן יפר. ואידך גוונא נטולה אני מן היהודים לרבותא דרבי נתן תנא ליה דאע"ג דמהשתא מיתסרא בדברים שביו לבינה ותנאה ונדרה בחד גוונא הוא דהיכי תעביד תשמש מיתסרא בחד הכי בתשמיש לא תשמש איכא משום דברים שביו לבינה וקלקא דעתך אמינא דאפי' רבי נתן מודה בכי האי גוונא דיפר דחל הנדר מיקרי קמשמע לן דאפי' הכי כיון שעדיין לא חל ממש לא יפר: **ההוא גברא דאמר תתפר הנאתה דעלמא עלי. שאסר** על עצמו הנאת הברייתא: **אי נסיבנא איתתא כי לא תינגא.** שהיה רוצה ללמוד תורה קודם שיצא אשה כדי שלא יתבטל ממתתה דלתמריגן בפרק קמא דקידושין (דף כט:) למיים בצוארו ועוסק בתורה: **רהיט בגפא ותובליא.** [ומקלו] ותרמילו שהמדל בכל כחו ללמוד: **ולא אמצי למתני.** לא עלה בידו: **ושבשיה.** הטעהו לומר שלא יהא נאסר לאחר מכן ואנסביה אתתא כדי שיחול הנדר:

ושרקיה

נערה שלא בגרה והיא יתומה בוגרת ומת אביה נערה בוגרת ומת אביה נערה שלא בגרה ומת אביה נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה בוגרת ואביה קיים ר' יהודה אומר כו'. בוגרת והיא יתומה בשעת הנדר היתה בוגרת וכבר היתה יתומה מבעלה כלומר יתומה ממתיתין יתומה בחיי האב כדמפרש רבנן בגמ' דיתומה דשייך למימר בבעל כבאב דיקא נמי היכא דתני מיתת האב תני לה בפירוש בוגרת ומת אביה: **גמ' זו דברי ר' יהודה.** דקתני תשע: **אבל חכמים אומרים שלש נערות נדריהן קיימין בוגרת ויתומה ויתומה בחיי האב.** וכולהו תשע דמתני' נכללות בהני שלש: **מתני' קונם שאיני עושה לאבא ולאביך.** כלומר שאני[ו] נותן לפם יהא עליסם קונם: הרי זה יכול להפר. אע"ג דלאו נדרי עינוי נפש מיון דלאו כל כמיניה לאפקועי שיעבודא מינה[ז] אפי' הכי דברים שביו לבינה הוין ויכול להפר כלומר הרשות בידו: **גמ' ר' נתן אומר לא יפר.** דקסבר הואיל ועדיין לא חל הנדר שכל זמן שלא עשתה לפי בעלה ולא שימשתו היינו אסורה לאביה ולאמו ולא יפר: **וחכ"א יפר.** אע"פ שעדיין לא חל הנדר דהוא גברא דאמר תיתפר הנייתא דעלמא עליה אי נסיב איתתא כי לא תינגא הלכתא. כלומר מיתסר הנאת עולם עלי אם מקח אשה עד שאשנה הלכות: **רהיט בגפא ותובליא.** גפא קרי סולם שעולין בו בחילון. תובליא חבל שחולין בדקל ומושכין להם למטה הענפים שבהן התמרים. ומשל של בני אדם הוא רץ למעלה ולמטה לעסוק ולשנות הלכות ולא אסתייעא מילתא. ואית דמפרש דהיינו בכפא[ח] רץ ירדי למעלה ולמטה כאדם שעולה בחבל כחילון: **תובליא.** חבל כדאמרי' בבבא בתרא (דף נג:) מתן דנקט מגליא ותובליא ואמר חיל ואגזור דיקלא דפלניא: **ושבשיה ואנסביה איתתא ושרקיה**

המשיא את בתו בשהיא קטנה. כיון שנכנסה לחופה יצאת מרשות אביה: **גמ' שלש נערות נדריהן קיימין בוגרת ויתומה ויתומה בחיי האב.** ולא הוי דמתמיתין בבגר: **מתני' קונם שאני נהנה לאבא ולאביך אם עושה אני על פיך** בו' שהעשה לפי בעלה ולא עשה לאביו ולאמו ולאביה: **אם** אני יכול להפר דברים שביו לבינה לא הוי: זו דברי ר' יהודה. דקתני תשע: **אבל חכמים אומרים** כולן: **נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה** בו' שלא עשתה לפי בעלה ולא לאביו ולאמו ולאביה: **אם** אני יכול להפר דברים שביו לבינה לא הוי. זו גירסת הרב רבי אליעזר. וכבר הספרים כתוב הרי זה לא יפר. שהעשה לבעלה ולא הנהנה לאמו ולאביה ולא דברים שביו לבינה לא הוי. זו גירסת הרב רבי אליעזר. וכבר הספרים כתוב הרי זה יפר וכן נראה דאמתא[ט] כדמנן דהכי נתן דכיון דנתפרה הנאתה אביה ואמו על ידי שהיא עושה לבעלה נגאי הוא לבעל והוי דברים שביו לבינה: **גמ' ר' נתן אומר לא יפר.** פירוש לא יפר עתה דכל זמן שלא עשתה לפי בעלה לא נתפרה הנאתה דקסבר רבי נתן דאיהו מפר עד שיחול הנדר. אבל אחר שעשתה לפי בעלה ונתפרה הנאתה אלי מפר דהוי שפיר דברים שביו לבינה בדפרישית לעיל. ואין לפרש דר' נתן סבר דלא הוי דברים שביו לבינה דאם כן מנא לה לאמוראי דרבי נתן סבר דאינו מפר עד שיחול הנדר: **וחכמים אומרים יפר מיד.** בבעל. ובעומת דרבי נתן משום דקסבר[ט] ליה דאין בעל מיפר עד שיחול הנדר ורבנן סברי דבעל מיפר קודם שיחול: **תיתפר הנאה דעלמא עלי.** אסר עצמו בכל הנאות שבעולם אם יפא אשה קודם שיחול הנדר, ואע"ג דאי אפשר לי לחיות בלא הנאת העולם לא הוי נדר זו דאפשר שלא יפא אשה ולא יאסר: **רהיט בגפא ותובליא ולא מצי למיתנא.** כלום הם שמכיסין בהם פירות והיו פקוק ממלאתו ולא עלה בידו לומר: **אתא רב אחא בר רב הונא ושבשיה.** לקחו מדברים והטעהו שיפא אשה ואמר שלא יאסר בהנאת עולם, דסבר רב אחא שאין אסר אסור מתיר עד שיחול הנדר ולכך הוצרך להטעותו שיפא אשה ואז יתירו לו:

(ח) רש"י ד"ה נערה (ח') וכו' נערה בוגרת ומת אביה נערה שלא בגרה ומת אביה נערה שמת אביה ומשמת:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה קונם. אע"פ שלא חל הנדר. עיין מ"ר לעיל דף פ ע"א:

ליקוטי רש"י

נטולה אני מן היהודים. נדרה היא שלא מינעל ליהודים (ויבמות קיב.). ושבשיה. פתהו (עי' יומא פד:).

פירוש הרא"ש

רמינא נערה שלא בגרה ומת אביה. נדרה כשהיא נערה ומת אביה ואח"כ בגרה ואפא לשאול על נדרה. ממתיתין נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה. נדרה כשהיא נערה וכבר מת אביה ואח"כ בגרה. שמת בוגרת ואביה קיים. ונדרה. שמיתת נערה בוגרת ואביה קיים. נדרה כשהיא נערה ובגרה. שמיתת נערה ובגרה ומת אביה. ומפת לשאל מעוה נערה. חשיתת נערה בוגרת והיא יתומה. ומפת לשאל אמר מ"ר. שבגרה. ואין מדום בכל אלו הנערות אלא הנאת נקט כל אלו הנשים שנדריהם קיים וזהו אלגס וכך לפי לפדרש המשנה, שלא שנדרו בבגרות, בוגרת יתומה שנדרה, בוגרת שנדרה ומת אביה, בוגרת ואביה קיים. ואדרבא [ז] שנדרה בנערות ובגרה ומת אביה ומפת לשאל, נערה ומת אביה ובגרה מת אביה אחר הנדר ובגרה ומפת לשאל, נערה יתומה ובגרה בשעת הנדר היתה יתומה ובגרה ומפת לשאל, נערה בוגרת ואביה קיים נדרה בנערות ובגרה ואביה קיים. ואתיס שפאו לשאל בנערות, נערה יתומה, נערה ומת אביה:

סא א מיי' פי"ח מהל' נדרים הל' כו סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' ח וסעי' יב:

סב ב מיי' שם פי"ב הל"י סמג שם טוש"ע שם סעי' סט:

סג ג מיי' וסמג וטוש"ע שם וסי' רכח סעי' ח:

הגהות וציונים

א) צ"ל ועדיין. לפי' הר"ן והרא"ש וכמו שהעתיק הר"ן (רש"ש. וכ"ה בכתה"י):

ב) בכתה"י נהנית:

ג) בכתה"י דאמר תיתפר: **ד)** [פי' (הגיה בגרונו וחבלו) לעלות בראש דקל ללקט תמרים לעשות עבודות לשום חכם שילמדהו ולא עלתה בידו שילמוד כלום. ערוך ערך גפא ב'] (גליון):

ה) [פי' פיתה אותו עד שנשא אשה תרגום של פתיחני ה' ואפת (בירמיה כ) שביישתני ה' ואשתבשית. ערוך ערך שבש ב'] (גליון): **ו)** צ"ל מה שאני (באה"מ):

ז) צ"ל כמינה לאפקועי שיעבודא מינה (הגי"ש):

ח) צ"ל בגפא [מלשון בגפו] (נד"ז): **ט)** בכת"י כיילי לכולהו:

י) בכת"י גוונא קמא:

כ) בהגי"ש נוסף אשתו שנדרה שהנאתה תאסר לאבא ולאביך אם אני עושה לפיך: **ל)** צ"ל דעלמא (הגי"ש): **מ)** צ"ל תשיעית נערה שנדרה ואביה קיים ואחר כך מת אביה ובאת לישאל קודם שבגרה. וכן הוא לקמן בהדיא בדברי רבינו (קה"י): **נ)** אולי צ"ל וארבע בנערות, נערה שנדרה: **ס)** נדצ"ל ואתיא (נד"ז ועי"ש):

ע) כאן הס"ד ומה"ד נטולה אני מן היהודים אם משמשתך ואם תשמשנו פעם כצ"ל (הגי"ש):

תוספות

רבי יהודה אומר אף המשיא בתו קטנה. ומקשה לחופה וגירסה ועדיין קיימין קטנה לו נערה נדריה קיימין, וזו היא יתומה בחיי האב שכבר הש"ס: זו דברי רבי יהודה. לכיל תשעה מיני נערות: **אבל חכמים אומרים שלשה מיני נערות.** כלומר לא (תמיני) [תמני] אלא שלש, (דלא) [ולא] פליגי במידי: **קונם שאני נהנית לאבא ולאביך אם אני עושה לפיך.** אם אני מהנית לך [ב] אינו יכול להפר דאפילו דברים שביו לבינה לא הוי שהעשה לפיו ולא הנהנה לאמו (ולאביה) [ולאביך] . לשון הרב רבי אליעזר. וברוב הספרים כתוב יפר וכך נראה יותר דהכי נמי אמרי רבנן דפליגי אדרבי נתן בגמרא: **תניא שאני נהנית לאבא ולאביך אם אני עושה לפיך רבי נתן אומר לא יפר.** פירש הרב רבי אליעזר (מתמתא טעמייה הוא) [מתרי טעמי, חדא] שאין בעל מפר עד שיחול ולא חל עד שתשמש לבעל, ועוד דלא תסיב ליה נדר שביו לבינה. ולא נראה דא"ר נתן דאין בעל מיקרי לר' נתן דאין בעל מיפר עד שיחול, דלמא כל עצמו (ש) [משום] דלא הוי נדר שביו לבינה. ונראה דשפיר הוי דברים שביו לבינה כיון שבעל ידי שתעשה לפי בעלה תאסור להנות אביה משאה בעלה שם רע בשמיטים, ולא דמי לשאינו עושה לפי אבא ולפי אביך דאמר לעיל (דף פז:) דאינו יכול להפר כיון שאסרה עצמה מאילוים דלא תלתה הנדר בעשייתה לפי הבעל, ועוד דרבי נתן משום דקסבר[ג] ליה דאין בעל מיפר עד שיחול הנדר ורבנן סברי דבעל מיפר קודם שיחול: **נטולה אני מן היהודים.** אסרה (עצמה) בתשמיש אם אני משמשך פעם אחת: **רבי נתן אומר לא יפר.** עד שתשמשנו: **וחכ"א יפר.** מיד דנדר זה הוי שפיר כיון לבינה שאם תשמש לו פעם אחת תהא אסורה לו לעולם דבעל הוי בכלל היהודים, הילכך מיפר קודם שתשמש דאין לאיר שיחול: **ההוא גברא דאמר תיאסר הנאת עלמא לי.** כלומר כל הנאות שבעולם: **אי נסיבנא איתתא [בדלא תנינא].** עד שלמוד כל הש"ס. ולא חל האיסור עד שנשא האשה: **רהיט בגפא ותובליא.** [כלי] שמוציאין בו פירות ולא היה יכול ליגע ולעמוד: **ושבשיה.** כלומר הטעהו [ל"ל ש]שיא אשה ולא יאסר בהנאת העולם, נשא אשה ונאסר:

ושרקיה טינא ואתיה לקמיה דרב חסדא אמר רבא * מאן חכים למיעבד כי הא מילתא אי לאו דרב אחא בר רב הונא דגברא רבה הוא דקסבר דכי היכי דפליגי רבנן ור' נתן בהפרה הכי נמי פליגי בשאלה ורב פפי אמר מחלוקת בהפרה דר' נתן סבר אין הבעל מיפר אא"כ חל נדר דכתיב [א] וחפרה הלבנה ורבנן סברי [א]בעל מיפר אע"פ שלא חל נדר דכתיב [ב] מפר מחשבות ערומים אבל בשאלה דברי הכל [ב]אין חכם מתיר כלום אא"כ חל נדר דכתיב [ב] לא יחל דברו לימא מסייע ליה קונם שאיני נהנה לפלוני ולמי שאשאל עליו [ג]נשאל על הראשון ואח"כ נשאל על השני ואי אמרת נשאל אע"פ שלא חל נדר אי בעי על האי ניתשיל ברישא אי בעי על האי ניתשיל ברישא ומי ידע אי האי קמא אי האי בתרא אלא לימא מסייע ליה קונם שאיני נהנה לפלוני הריני נזיר לכשאשאל עליו [ד]נשאל על נדרו ואח"כ נשאל על נזרו ואי אמרת נשאל אע"פ שלא חל נדר אי בעי על נדרו איתשיל ברישא אי בעי על נזרו איתשיל ברישא [ה] ר' נתן היא אמר רבינא אמר לי מרימר הכי אמר אבוך משמיה דרב פפי מחלוקת בהפרה אבל בשאלה דברי הכל מפר [ד] ואע"פ שלא חל נדר דכתיב לא יחל דברו למימרא

ושרקיה טינא. כדי להרחותו שהוא צריך לבריות נמלתר לכתוס בגדיו. וקסבר כי היכי דפליגי רבנן ורבי נתן בהפרה פליגי נמי בשאלה דרבי נתן נמי ס"ל בשאלה לאין חכם מתיר אא"כ חל הנדר ונהי דבמאי דפליגי ר' נתן ורבנן קיימא לן כרבנן דיחיד ורבים הלכה כרבים וכדבעינן למכתב קמן איהו לאפוקי נפשיה מפלוגתא הוא דעבד הכי והאי דלא קאמר רבא קסבר מחלוקת בהפרה אבל בשאלה דברי הכל אין חכם מתיר אא"כ חל הנדר וכדאמר רב פפי לקמן בסמוך לא תידוק מינה דמדלא אמר רבא הכי מכלל דלא סבר כרב פפי דליתא דההיא דרב פפי היכמתא היא וכמו שנכתוב לפניו בסמוך בס"ד. ורבא נמי אפשר דהכי סבירא ליה והאי דלא אמר הכי משום דמהאי עובדא ליכא למידק כולי האי דנהי דודאי איכא למידק מינה דרב אחא בר הוא לא סבירא ליה כמאן דאמר לקמן מחלוקת בהפרה אבל בשאלה דברי הכל חכם מתיר אף על פי שלא חל הנדר דאי הכי למה ליה לשבויה מיהו ליכא למידק מינה דסבירא ליה דבשאלה דברי הכל אין חכם מתיר אא"כ חל הנדר דאי הכי מה ליה לבעל מיפר אע"פ שלא חל הנדר דאי הכי לא אמר רבא אי האי בתרא אלא לימא מסייע ליה קונם שאיני נהנה לפלוני הריני נזיר לכשאשאל עליו [ד]נשאל על נדרו ואח"כ נשאל על נזרו ואי אמרת נשאל אע"פ שלא חל נדר אי בעי על נדרו איתשיל ברישא אי בעי על נזרו איתשיל ברישא [ה] ר' נתן היא אמר רבינא אמר לי מרימר הכי אמר אבוך משמיה דרב פפי מחלוקת בהפרה אבל בשאלה דברי הכל מפר [ד] ואע"פ שלא חל נדר דכתיב לא יחל דברו למימרא דהפרה פליגי נמי בשאלה: דכתיב לא יחל דברו למימרא דלא הוי ביה מעשה. דדברו דבר בעלמא משמע ולא חלות הנדר: ולענין הלכה קיי"ל כרבנן דפליגי עליה דרבי נתן וחמרי דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר חדא דיחיד ורבים הלכה כרבים[ו] ועוד דר' עקיבא דאמר (לעיל פט.) דאשה אינה מתרת אלא בנדר שחל בו מתר חכם הכי נמי דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר ועוד דקוגיין ברישא פרקין בענין אם מרחץ אם לא מרחץ כרבנן שיבא ודכמיבעא עלה דההיא[ו] ואע"ג דאמר רבא מאן חכים למעבד כי הא מי לאו רב אחא אלמא קלסיה משום דעבד כרבי נתן וכיון דקלסיה שמע מינה היכמתא כותיה לאו ראיה היא דמשום דאפיק נפשיה מפלוגתא הוא דקלסיה וכדכמיבעא לעיל וליכא למדמי כל הני ראיות משום הא דקלסיה רבא דאיכא למדתייה וכדכמיבעא הילכך נקטינן דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר. וכן דעת הרמב"ן ז"ל: מיהו ה"מ בשאלתה נדרה בדבר שהיא עשויה לעבור על תנאה דומיא דאם עושה אני על פי אבא ועל פי אביך דכיון שהיא מצטערת אם לא תעשה לפיהן כאילו עשתה דמי אבל תלתה תנאה בדבר שאינה עשויה לעבור עליו אינו מפר אלא אם כן חל הנדר והיינו דאמרינן ברישא פרקין [עט:] למה לה הפרה לא תרחץ ולא ליתסרון פירות עולם עלה וכדכמיבעא

בהפרה פליגי נמי בשאלה: דכתיב לא יחל דברו למימרא דלא הוי ביה מעשה. דדברו דבר בעלמא משמע ולא חלות הנדר: ולענין הלכה קיי"ל כרבנן דפליגי עליה דרבי נתן וחמרי דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר חדא דיחיד ורבים הלכה כרבים[ו] ועוד דר' עקיבא דאמר (לעיל פט.) דאשה אינה מתרת אלא בנדר שחל בו מתר חכם הכי נמי דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר ועוד דקוגיין ברישא פרקין בענין אם מרחץ אם לא מרחץ כרבנן שיבא ודכמיבעא עלה דההיא[ו] ואע"ג דאמר רבא מאן חכים למעבד כי הא מי לאו רב אחא אלמא קלסיה משום דעבד כרבי נתן וכיון דקלסיה שמע מינה היכמתא כותיה לאו ראיה היא דמשום דאפיק נפשיה מפלוגתא הוא דקלסיה וכדכמיבעא לעיל וליכא למדמי כל הני ראיות משום הא דקלסיה רבא דאיכא למדתייה וכדכמיבעא הילכך נקטינן דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר. וכן דעת הרמב"ן ז"ל: מיהו ה"מ בשאלתה נדרה בדבר שהיא עשויה לעבור על תנאה דומיא דאם עושה אני על פי אבא ועל פי אביך דכיון שהיא מצטערת אם לא תעשה לפיהן כאילו עשתה דמי אבל תלתה תנאה בדבר שאינה עשויה לעבור עליו אינו מפר אלא אם כן חל הנדר והיינו דאמרינן ברישא פרקין [עט:] למה לה הפרה לא תרחץ ולא ליתסרון פירות עולם עלה וכדכמיבעא

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [כ"ק נג.], ב) לעיל כב., ג) ישעיה ל כו, ד) [כלכות דף לב.], ה) חגיגה י., ו) ברכות ט., ז) לעיל פ. ד"ה ור' יוסי.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ושרקיה וכו' אמס אחד שנדר כל"ל ומיהמ מכס נממק ד"ל: (ב) ד"ה דכתיב וכו' והאי וחפרה הכי משמע לאיממי: (ג) ד"ה ולא אמרת וכו' נרישא הס"ל ואח"כ מ"ס ומי ידע וכו' כלומר מאי נשאל על הראשון דקאמר סממא הכי משמע לו על מכס: (ד) ד"ה ואי אמרת נשאל וכו' לרבנן על נזירותו מצי שאיל בריסא כל"ל והל"ל:

גליון הש"ם

גמ' מאן חכים. כעין זה חולין דף קיב ע"א:

תורה אור השלם

א) וְחֻפְּרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה כִּי מָלַךְ יְיָ צְבָאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלִַם וְנֶגֶד זְקֵנָיו כָּבוֹד: [ישעיה כד, כג]

ב) מֵפֵר מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמִּים וְלֹא תַעֲשֶׂנָה יָדֵיהֶם תּוּשִׁיָּה: [איוב ה, יב]

ג) אִישׁ כִּי יִדֹּר נֶדֶר לַיְיָ אוֹ הִשָּׁבֵעַ שְׁבֻעָה לֶאְסֹר אֶסָּר עַל נַפְשׁוֹ לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ כְּכָל הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה: [במדבר ל, ג]

ליקוטי רש"י

טינא. טיט לח וכלול [מסחים מז:].

פירוש הרא"ש

ושרקיה טינא. כי הסמיט בגדיו לפי שנסבר בהנאת הטלה וטח אותו בטיט. ואיתיה לקמיה דרב חסדא שיחיר לו נדרו: מאן חכים למעבד כי הא מילתא. שהעשה ליפא אשה כדי שיסבר ויחיר לו, דקסבר דרבנן ורבי נתן פליגי נמי בשאלה ודסבר רב אחא כרבי נתן: דכתיב וחפרה הלבנה ובושה החמה. סימן בעלמא הוא ודברים ומפרה נמי ומפרה מתי יפר אחר שחל הנדר כדאמרינן [לעיל כב.] הנדר כאילו בנה במה. ופ"ג בעמא דרבי נתן משום דכתיב [במדבר ל, ט] ומפר את נדרה אשר עליה דמשמע איסור [ד] שיחול עליה: דכתיב מפר מחשבות ערומים. משמע מחשבה קודם שחל: שנאמר לא יחל דברו. ומתוך לא כבל היוצא מפיו יעשה אחר שחל הנדר וכא לידי עשייה לא אמרינן הוא אינו מוחל אבל אחרים (כו') [מוחלים לו]: ולמי שאשאל עליו. החכם שיחיר לי נדרי אהיה מודר ממנו: נשאל על הראשונה. על הנחת אלוני ולא מאחר בהנאת החכם ושאל עליו ומשמע אבל קודם שנשאל לראשון לא מהניא שאלה על נדר החכם: אי ידע הי קמא והי בתרא. מי יוכל לידע מלשון הבריאה אם אלוני לראשון אם החכם לראשון, הנא אחת לשמועינן דאחי התרות צריך ושאל על אחת מהן שיאלה ויהיה ראשון ואחר כך ישאל על השני. וכ"ה מאלי למידתי דרבי נתן דיר כלומר מלי לאיחר בהנאת מלוי: נשאל על הראשון. אחר נדרו ואח"כ נשאל על נזרו. ופ"ג דוקא קאמר אל נדרו תחלה משום דאי אפשר לו לשאל על הנזירות עד שיחול:

הגהות וציונים

ב) בהגי"ש נוסף הא מני: ג) צ"ל מתיר (דפו"י): ג) צ"ל והוא כמו וחפרה דמשמע (רב"א): ד) צ"ל במה. יעב"ץ (גליון): ה) תיבת "בנוי" ליתא (הגי"ש): ו) כאן צ"ל ד"ה ומי ידע הי קמא והי בתרא. והאי נשאל דקאמר. כצ"ל (הגי"ש): ז) צ"ל משמע (הגי"ש): ח) כאן הס"ד ומה"ד הא מני ר' נתן. ובדין (הגי"ש): ט) צ"ל שאשאל (כת"י): י) צ"ל דאית ליה (כת"י): כ) בהגי"ש נוסף והפשיטם לו כל בגדיו לפי שנאסר בכל הנאת השלם והיינו דאמר ושרקיה בטינא: ל) וחפרה כמו והפרה, יפר כשחל בניינה כצ"ל (באה"מ): מ) מסברא דאין הפרה אלא במקום האיסור דהיינו שכבר חל האיסור כצ"ל (הגי"ש): נ) תיבות "סתמא האי" נראה מיותר. [בד"ז הגי' בסתם מאי טעמא]. ובהגי"ש מוחק מ"ואע"ג" עד סה"ד: ס) בהגי"ש נוסף מי יוכל לברר הברייתא הי קאמרה דנשאל עליו תחלה: ע) בהגי"ש נוסף ואפשר שיפר קודם שיחול: פ) נדצ"ל על נדרו: צ) צ"ל אבל לרבנן (גליון, הגי"ש): ק) בהגי"ש נוסף והתחלת איסור הנדר קרי מעשה ודייק מדכתיב ככל היוצא מפיו יעשה דהבא מכלל דאכתי לא הוי ביה מעשה: ר) בהגי"ש הגיה אדם אחר שנדר: ש) צ"ל איסור אחר שיחול (הגי"ש):

תוספות

ושרקיה טינא. פי' טמו בטיט שלא יכנס מן העולם. פ"ג יש לפרש שרקו כדי שלא יכירהו רב חסדא שהיה מתנייס על מה שלא קיים נדרו: מאן חכים כו'. שלא היה רוצה לסמוך עד שהשאל וחל הנדר: הי"נ [פליגי] בשאלה. (דקסבר) [וקסבר] הלכה כרבי נתן: דכתיב וחפרה הלבנה. פירש ה"ר אליעזר לא ידעתי לפרש

עין משפט נר מצוה

סד א ב מיי' פ"ו מהל' שמטת הל' יד ופי"ב מהל' נדרים הל"י"ב סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' ד: סה ג ד מיי' פ"ו מהל' שמטת שס סמג לאוין רמא טוש"ע יו"ד סי' רכט סעי' ט: